

Annotation. Considering the question of control of knowledge of students in higher education establishments, first of all, we need to orient to international norm. Since Ukraine is a party to the Bologna system of evaluation of students' knowledge, our technology level must comply with the system. Unfortunately, today, we are far from the students' knowledge of assessment methods, for example, in Europe, and that serves as the internal situation in the country and outside. We still have a large percentage of teachers «old school». We have the same low level of computerization college. But most importantly, we see the development in this area. And provided a stable annual growth rate, the same rate, by 2022, methods for estimating students' knowledge in terms of technology, will take on the world level. **Keywords:** control of knowledge, higher education, international norms, the Bologna system, level of technology and computerization.

БИКОВА Є. К.,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
м. Київ

УДК 398(430)

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ЧУЖИЙ» В НІМЕЦЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ

Вибір анекдоту як об'єкту дослідження обумовлений актуальністю лінгвокультурного підходу до нього в сучасній лінгвістиці. До жанрів фольклору зазвичай відносять народні казки, легенди, прислів'я, приказки і т.д. Найбільш недослідженим жанром фольклору є жанр анекдоту.

Анекдот – жанр, який несе в собі особливий значущість для дослідників лінгвокультури. Його специфіка обумовлена двома моментами. По-перше, анекдот знаходиться на межі мовних і літературних жанрів, тобто він, є останнім живим фольклорним жанром, являє собою колективний досвід рядового носія культури і мови, а не професійного літератора. По-друге, анекдоту притаманна глобальність, тобто він відображає всі значущі сторони життя суспільства, завдяки йому всі важливі культурні концепти набувають предметності («життя-смерть», «родина» і т.д.).

Ми розглянемо концепт «чужий» в анекдоті саме під лінгвокультурологічним кутом. Лінгвокультурологія – це нова галузь лінгвістики, яка вивчає особливості вияву в мові культури народу. Спосіб організації об'єктивної дійсності й особливості її сприйняття певним колективом відображається в категоріях, одиницях і формах мови. У мові людина закріплює і зберігає результати пізнання об'єктивної дійсності, з покоління в покоління передає набутий досвід і знання, через мову сама збагачується досвідом інших. Мова є основною формою реалізації мовної свідомості багатьох поколінь людей, носіїв певної мови. Відображені в мові знання й уявлення про довкілля складаються в певну систему поглядів, своєрідну колективну мовну філософію, яка регулює поведінку носіїв мови. Отже, мова не тільки відображає навколишній світ, а й інтерпретує його, виявляє особливі стереотипи, які успадковує людина і якими програмується її життя. Основним об'єктом лінгвокультурології є концепт. Є.С. Кубрякова дає наступне визначення концепту – «це багатомірний розумовий конструкт, який відображає процес пізнання світу, результати людської діяльності, його досвід і знання про світ, який зберігає інформацію про нього».

Анекдот є одним з небагатьох продуктивних жанрів сучасного фольклору, у якому знаходить відбиток національно-культурна специфіка певного лінгвокультурного середовища. На рівні тексту анекдоту закріплені норми, світосприйняття і соціально-психологічні постанови і етнічні уявлення.

Словник Даля тлумачить анекдот таким чином: «Анекдот, коротка за змістом і стиснена розповідь про чудовий або забавний випадок; байка, баутка».

Щоб зрозуміти характер досліджуваного жанру треба звернутись до історії його походження. Одне з значень слова анекдот – «невиданий», «неопублікований». Сам термін «анекдот» з'явився в Візантії завдяки книзі історика «Таємна історія» Прокопія Кесарійського у 550 році. В ній розповідалося про випадки з приватного життя імператора Юстиніана і його придворних. Пізніше анекдотами почали називати розповіді про видатних людей, про їхні незвичайні вчинки, про курйозні ситуації, які з ними відбувалися. Найперші анекдоти являли собою веселі повчальні розповіді, які «прив'язувались» до імен відомих людей, носили пізнавальний і повчальний характер. Пізніше анекдот майже відкинув повчальну функцію. Його головною рисою став гумор, а типи персонажів значно збільшились.

Таким чином, виходячи з самої етимології слова (неопублікований, що не належить до широкого розголосу) можна зробити висновок, що анекдоти того часу – це частково міські плітки і чутки. Навіть будучи здобутком міського фольклору в наш час, анекдот не втратив здатності передавати певні філософські погляди і виступає носієм стереотипів.

Сучасні анекдоти є багатоплановим явищем, що виступає предметом літературознавчого (естетичного), культурологічного, семіотичного, соціологічного, психологічного і історико-політичного аналізу. Ми розглядаємо анекдот з погляду закладеного в ньому етнічних стереотипів (на прикладі німецьких етнічних анекдотів). Етнічні стереотипи – це уявлення одного народу про інший. В кожній культурі існують два типи анекдотів про представників іншого народу: про "дурнів" і про "хитрунів", і етнічні анекдоти можуть існувати тільки при наявності повної парадигми:

хитруни - нормальні люди (вони ж - розповідачі анекдоту) – дурні.

Уявлення про "дурнів" і "хитрунів" пов'язане з уявленнями даного соціуму про себе як про "норму". "Інші" (нім. *Fremd*) могли відрізнитися від "норми", наприклад, іншим ставленням до роботи і дозвольному проведенню часу, характером і т.д. Зазвичай в одному анекдоті зустрічається такі комбінації: хитрун-нормальний, дурень -нормальний.

Якщо розглядати анекдот з позиції німецького етносу, то німець буде виступати нормою, а представники інших народів – або дурнями, або хитрунами. Хитруни і дурні – це узагальнене позначення певної (зазвичай кумедної) риси народу, який є об'єктом анекдоту.

Іншим підходом до вивчення концепту «чужий» (*fremd*) є розподіл етносів на *Wir-Gruppe* («Ми-групу») і *Sie-Gruppe* («Вони-групу»). В даному випадку під «Ми-групою» мається на увазі німецька етнічна група, під «Вони-групою» – всі інші етноси.

Розглянемо як концепт «чужий» реалізується на прикладі німецьких анекдотів про польський народ.

Warum musste David Copperfield seine Polentournee absagen? Keiner hat sich für seine Show interessiert. In Polen ist es nichts Ungewöhnliches, wenn etwas verschwindet.

Чому Девід Коппелфільд був змушений відмовитися від турне в Польщу? Ніхто не зацікавився би його шоу. Для Польщі немає нічого незвичного, коли щось зникає.

Warum klauen die Russen in Deutschland immer zwei Autos? Weil sie auf dem Rückweg durch Polen müssen.

Чому росіяни завжди крадуть одразу 2 авто?

Тому що зворотна дорога йде через Польщу.

Обидва приклади наглядно демонструють, що німці вважають поляків крадіями. Таким є їхнє стереотипне і навіть расистське уявлення про польський народ. Другий анекдот показує, що жителі Німеччини не розділяють (в цьому аспекті) поляків і росіян, обидва народи виступають в образі крадіїв. З цього можна зробити висновок, що усі східноєвропейські або ж слов'янські народи представляються німецькому народу крадіями і визивають недовіру. Крім того концепт «чужий» тут виступає в гіпербалізованому вигляді – у вигляді загрози. На це вказує дієслово *klauen* (красти), адже, виходячи зі змісту анекдоту, росіяни і поляки крадуть саме в німців. Хоча в тексті не звучить слово «Німеччина», ми розуміємо, що саме воно стоїть в центрі розповіді завдяки лексичній одиниці *Rückweg* (зворотна дорога, зворотна путь). Ця лексема виступає словом-експрікатором концепту. Розглянемо його детальніше: *Rückweg* – складне слово і має 2 корені – *Ruck* і *Weg*. *Ruck* означає зворотній, задній, тильний і також спина. Це свідчить про зворотній рух від центру, яким Німеччина вбачає себе. З точки зору походження *fremd* (чужий) є похідним словом загальногерманського прислівника *fram*, що означало *vorwärts* (вперед), *weiter* (далі), *weg* (геть, вдалину). Тобто другий корінь *weg* має пряме відношення до семантики лексеми *fremd* і означає направлення вдалину або йти геть. Таким чином *Rückweg* несе на собі значну змістову загрузку і стає знов таки словом-експрікатором концепту.

Візьмемо приклад анекдотом, об'єктом якого є австрійці.

Was steht mit einem IQ von 10 an der bayrisch/osterreichischen Grenze? – Ein osterreicher mit 10 deutschen Schuferhunden.

Що стоїть з на баварсько-австрійському кордоні IQ 10? Один австрієць з десятьма німецькими вічарками.

Die osterreicher und die Deutschen schlieden eine Wette ab. Es geht dabei darum, welches Volk d?mmer ist. Die osterreicher verlangen von den Deutschen, dass diese eine 200 Meter lange Brücke mitten in die Wüste bauen. Die Deutschen vermuten einen Trick hinter dieser Forderung und beginnen sofort mit den Bauarbeiten. Die osterreicher lachen sich darüber tot. Als dann die Brücke endlich fertig ist, wollen die ?sterreicher ihre Wettprämie einlösen und spotten: "Ihr Deutschen seid so doof und habt mitten in die Wüste eine Brücke gebaut! Damit haben wir gewonnen!" Darauf die Deutschen: "Sicher, wir haben die Brücke gebaut. Die Frage ist nur wer blöder ist, wir, die die Brücke gebaut haben, oder die osterreicher, die seit heute morgen auf der Brücke sitzen und angeln».

Австрійці і німці заключають парі. Річ йде про те, який народ дурніший. Австрійці вимагають від німців, щоб ті побудували серед пустелі міст 200 метрів в довжину. Німці передбачають оману в цій вимозі, але починають одразу будування. Австрійці дуже сміються з цього. Але коли міст нарешті готовий, австрійці хочуть забрати свій вигреш і знуцаються: «Ви німці такі глупі – поставили міст посеред пустелі! Таким чином ми перемогли!» На це німці відповідають: «Авжеж, ми побудували міст. Питання в тому хто дурніший, ми, які побудували міст, чи австрійці, які з сьогоднішнього ранку сидять на мості і рибалять».

Обидва приклади висміюють дурість австрійців. Цікаво те, що німці роблять це в безпосередньому порівнянні їх із собою (третьої діючої особи (представника нації) немає). Це обумовлено тим, що Німеччина і Австрія мають споріднену культури і є ментально багато в чому схожими. Але щоб вирізнитися, німці ставлять себе в розумовому плані вище за австрійців. Роблячи себе як націю еталоном або нормою, німецький ставить австрійський етнос начебто в підпорядкування(порівнюють австрійця з собакою). Мотив суперечки, укладання парі, є в другому тексті вирішальний для розуміння відносин двох націй. Але ще в першому прикладі проглядається суперництво. Ми вважаємо, що таке сприймання австрійського народу німцями є пережитком періоду Другої світової війни, коли Німеччина вбачала в собі «наднацію».

Таким чином на прикладі анекдотів про австрійський і польський етноси ми бачимо стереотипне, іноді расистське уявлення про жителів сусідніх країн.

З наведеного вище можна зробити наступні висновки: 1) анекдот – це єдиний фольклорний жанр, що досі розвивається; 2) анекдот є на сьогоднішній день найактуальнішим джерелом дослідження культури і лінгвістики 3) концепт «чужий» є одним з найцікавіших на нашу думку концептів для глибокого розуміння ментальних утворень і складення стереотипів в німецькій культурі по відношенню до інших народів. Досліджується лінгвокультурологічний підхід до виявлення концептів в цьому фольклорному жанрі. Проаналізувавши велику кількість анекдотів про різні нації, можна зробити висновок, що більшість з них – це жарти про сусідні країни (на прикладі Польщі і Австрії). Проблема концептів в лінгвокультурології, а зокрема в жанрі анекдоту, ще тільки починає досліджуватися науковцями, тому розгляд такого питання становить великий інтерес для подальшого дослідження.

Література

1. Абилюдинова Ж.Б. Стереотипные представления о русских, казахах и немцах в анекдотах // Вестник КазНУ им. аль-Фараби. Серия филологическая. –2008.- №5 (113). – С. 162-165.
2. Ангелова М.М. "Концепт" в современной лингвокультурологии / М.М. Ангелова // Актуальные проблемы английской лингвистики и лингводидактики. Сборник научных трудов. Выпуск 3. - М., 2004. - С. 3-10.
3. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія: Курс лекцій / В. В. Красных. – Москва : Гнозис, 2002. – 284 с
4. Красных В. В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? / В. В. Красных. – М.,2003. – 375 с.
5. Кубрякова Е.С. Концепт // Кубрякова Е.С., Демьянков В.З. и др. Краткий словарь когнитивных терминов. - М., изд-во МГУ, 1996. С. 90-93
6. Маслова В.А. Лингвокультурология. Учеб. пособие. М.: Academia, 2004. 208с.
7. Тлумачний словник живої мови В. І. Даля. Т.1 , М. , 1863
8. <http://www.lachmeister.de/lustige-witze/%D6sterreicher/index.html>
9. http://www.knsg.ukw.edu.pl/knsg_archiwalna/Archiv/polenbild.htm
10. <http://osheykoa.narod.ru/anekdotohistori.htm>
11. http://culturalstudies.in.ua/knigi_11_2.php
12. <http://www.duden.de/rechtschreibung/fremd>

Бикова Є.К. Актуалізація концепту «чужий» в німецькому фольклорі

Анотація. В статті досліджуються засоби актуалізації концепту «чужий» в німецькому фольклорі на прикладі німецьких етнічних анекдотів. Висвітлюється концепт «чужий» як мало досліджуване явище на відміну від концептів «свій-чужий». Досліджується лінгвокультурологічний підхід до виявлення концептів в цьому фольклорному жанрі. **Ключові слова:** концепт, лінгвокультурологія, фольклор, анекдот

Бикова Е.К. Актуализация концепта «чужой» в немецком фольклоре

Аннотация. В статье исследуются средства актуализации концепта «чужой» в немецком фольклоре на примере немецких этнических анекдотов. Освещается концепт «чужой» как мало изученное явление в отличие от концептов «свой-чужой». Исследуется лингвокультурный подход к выявлению концепта в этом фольклорном жанре. **Ключевые слова:** концепт, лингвокультурология, фольклор, анекдот

Bykova E. Actualization of concept "fremd" in German folklore

Annotation. In the article it is researching means of actualization of the concept «alien» in German folk literature evidence from ethnical anecdotes. Concept «alien» separate from concepts «own-alien» is less researched. Researching linguocultural way of displaying of concept in this folk genre. **Key words:** concept, linguoculturology, folk literature, anecdote.

БИНДАС О.М.,

Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка,
м. Полтава

УДК 378.22(436)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МАГІСТРАТУРИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АВСТРІЇ

Актуальність дослідження. Магістратура у всьому світі є другим рівнем вищої освіти. Вона випускає професіоналів, які отримують поглиблену спеціалізацію у своїй професійній сфері і здатні вирішувати більш складні завдання або займатися аналітичною та науково-дослідною роботою. Іншими словами, міжнародна магістратура є прекрасною можливістю мати елітний диплом і статус на ринку праці. Випускник після її закінчення отримує досконале знання іноземної мови і освіти, визнану у всіх країнах світу. А крім цього, під час навчання налагоджуються цінні контакти, необхідні в майбутньому для успішної наукової кар'єри чи побудови свого бізнесу.

Проблеми становлення та розвитку магістратури, а також різні аспекти підготовки магістрів у країнах Європи висвітлені у багатьох працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Історичні аспекти досліджують С. Вітвицька, В. Байденко, М. Степко, Ф. Бухбергер, М. Шратц. Теоретичні та практичні засади підготовки магістрів аналізують Л. Воротняк, Л. Білінов, Т. Кавицька, Л. Пуховська, Л. Барановська, Х. Вайс. Питаннями освітньої системи та педагогічної освіти в Австрії займаються Л. Карташова, Н. Когут, Н. Бендерезь, Л. Данилова, О. Денічева, Л. Дзевицька, О. Гаснер, Х. Сеель, У. Фратц та інші.

Мета статті – проаналізувати зміни у системі вищої освіти Австрії, визначити місію та завдання австрійської магістратури, які є підґрунтям її стратегічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Донедавна університетська освіта в Європі була довготривалою і зорієнтованою на елітні групи населення. У 1960-х роках, для яких характерний швидкий економічний розвиток, на ринку праці виникла потреба у більш кваліфікованих працівниках і, внаслідок цього, необхідність надання ширшого доступу до освіти представникам середнього класу. Уряди європейських країн відреагували на цю вимогу, відкривши низку вищих навчальних закладів на зразок технологічних інститутів у Франції (1966), політехнічних інститутів у Великобританії (1969) і вищих закладів професійної освіти в Німеччині (1971) [12, с. 8]. В Австрії професійні вищі спеціальні школи – це наймолодший сектор вищої школи, що сформувався лише на початку 90-х років минулого століття. Саме з 90-х років Австрія почала брати участь у різних міжнародних дослідженнях якості освіти. Їх результати виявили недостатню ефективність національної середньої та вищої